

100 ГОДИНИ ОД БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ

ПРИЛОЗИ ОД НАУЧНИОТ СОБИР
ОДРЖАН НА 3–4 ДЕКЕМВРИ 2012 ГОДИНА



МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА
НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ
СКОПЈЕ, 2013

СТО ГОДИНИ ОД БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ



ОРГАНИЗАЦИОНЕН ОДБОР ЗА НАУЧНИОТ СОБИР СТО ГОДИНИ ОД БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ

акад. Владо Камбовски	проф. д-р Ирена Стефоска
акад. Иван Катарциев	проф. д-р Тодор Чепреганов
акад. Блаже Ристовски	проф. д-р Ахмет Шериф
акад. Георги Старделов	проф. д-р Музафер Бислими
акад. Луан Старова	проф. д-р Владо Поповски
проф. д-р Драги Ѓоргиев	проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев
проф. д-р Наташа Котлар-Трајкова	проф. д-р Далибор Јовановски
проф. д-р Македонка Митрова	доц. д-р Шефкет Зеколи
проф. д-р Марија Пандевска	д-р Александар Стојчев

Вонр. проф. д-р Нуман Аруч, секретар
Нада Хаци-Николова, секретар
Гоце Алексоски, секретар

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР НА ЗБОРНИКОТ:

акад. Владо Камбовски,
акад. Блаже Ристовски
проф. д-р Драги Ѓоргиев

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

94(497)"1912/13"(062)
94(497.7)"1912/13"(062)

СТО години од Балканските војни : прилози од научниот собир одржан на 3–4 декември 2012 / [уредувачки одбор на зборникот Владо Камбовски, Блаже Ристовски, Драги Ѓорѓиев]. – Скопје : Македонска академија на науките и уметностите, 2013. – 532 стр. ; 24 см

На наспор. насл. стр.: Hundred years of the Balkan wars : proceedings of the scientific meeting, held on 3–4 December 2012

ISBN 978-608-203-100-2

1. Ств. насл. на наспор. насл. стр.

а) Балкански војни, 1912–1913 – Собири б) Македонија – Историја – 1912–1913 – Собири

COBISS.MK-ID 94771978

МАКЕДОНСКА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

**СТО ГОДИНИ
ОД БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ**

**ПРИЛОЗИ ОД НАУЧНИОТ СОБИР
ОДРЖАН НА 3–4 ДЕКЕМВРИ 2012 ГОДИНА**

СКОПЈЕ, 2013

СОДРЖИНА

Предговор	9
Владо КАМБОВСКИ	
ОД БАЛКАНСКИ ВОЈНИ – ДО БАЛКАНСКИ МИР: МАКЕДОН- СКИ АСПЕКТ	11
I	
Блаже РИСТОВСКИ	
МАКЕДОНСКИОТ ФАКТОР ПРЕД И ВО ВРЕМЕТО НА БАЛ- КАНСКИТЕ ВОЈНИ	25
Владо ПОПОВСКИ	
ПОРАЗОТ НА ИДЕЈАТА ЗА МАКЕДОНИЈА ВО БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ – ПРИЧИНИ И ФАКТОРИ	71
Иван КАТАРЦИЕВ	
МОТИВИТЕ ЗА ОБЈАВУВАЊЕ НА БАЛКАНСКАТА ВОЈНА ВО 1912 ГОДИНА И ОДБЕЛЕЖУВАЊЕТО НА НЕЈЗИНАТА СТО- ГОДИШНИНА ВО 2012 ГОДИНА	87
Ванчо ЃОРЃИЕВ	
РЕФОРМИ ЗА МИР ИЛИ ОДЛАГАЊЕ НА КОНФЛИКТОТ	107
II	
Валентина МИРОНСКА ХРИСТОВСКА	
МАКЕДОНСКОТО ПРАШАЊЕ ОД XIX ВЕК И БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	131
Александар ТРАЈАНОВСКИ	
УЧЕСТВОТО НА МАКЕДОНСКИТЕ ДОБРОВОЛЦИ ВО БУГАР- СКАТА АРМИЈА ВО БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ (1912–1913)	147

Александар СТОЈЧЕВ

ВОЕНИТЕ ДЕЈСТВА НА ВООРУЖЕНИТЕ ФОРМАЦИИ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД ВО БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ (1912– 1913)	171
---	-----

Наташа КОТЛАР-ТРАЈКОВА, Вера ГОШЕВА

СУДБИНАТА НА ЦИВИЛНОТО НАСЕЛЕНИЕ ВО СОЛУН ЗА ВРЕМЕ НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	195
--	-----

Билјана ПОПОВСКА, Иванка ДОДОВСКА

МАКЕДОНИЈА СТО ГОДИНИ ПО ЗАВРШУВАЊЕТО НА БАЛ- КАНСКИТЕ ВОЈНИ	205
---	-----

Димитар МИРЧЕВ

СТО ГОДИНИ ПО ОСВОЈУВАЊЕТО И ПОДЕЛБАТА НА МАКЕ- ДОНИЈА: ГЕО-ПОЛИТИКАТА И ГЕО-КУЛТУРАТА НА БАЛ- КАНОТ ВО СОВРЕМЕНОСТА	213
--	-----

Ленина ЖИЛА

ДЕТЕРМИНАЦИЈА НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ ОД ГЛЕДНА ТОЧКА НА СФАКАЊАТА ЗА „ЖИВОТОСПОСОБНОСТА“ НА ДРЖАВИТЕ	229
--	-----

Африм ОСМАНИ

РАЗВИТОКОТ НА ПРАВНАТА НАУКА, СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА КАЗНЕНОТО ПРАВО НА ОСМАНЛИСКА МАКЕДОНИЈА, СЁ ДО ПЕРИОДОТ НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	243
---	-----

Дејан МАРОЛОВ

БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ НИЗ ПРИЗМАТА НА ПОШИРОКАТА ТЕОРЕТСКА РАМКА НА КОНЦЕПТОТ НА „БЕЗБЕДНОСНА ДИЛЕМА“	255
---	-----

III

Македонка МИТРОВА, Марија ПАНДЕВСКА

КРАЛСТВОТО СРБИЈА И ПРВАТА БАЛКАНСКА ВОЈНА: ПО- ЛИТИЧКИ И ДИПЛОМАТСКИ АСПЕКТИ	275
--	-----

Далибор ЈОВАНОВСКИ

ЦЕЛ И УСПЕХ – ЕЛЕФТЕРИОС ВЕНИЗЕЛОС И МАКЕДОНИЈА ВО БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	295
---	-----

Стефан ВЛАХОВ – МИЦОВ

БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ ВО БУГАРСКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА	311
--	-----

Димитар ПАНДЕВ	
ПОГЛЕДИТЕ НА А. М. СЕЛИШЧЕВ ЗА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВО КОНТЕКСТ НА БУГАРСКАТА И НА СРПСКАТА ПРОПАГАНДА (ОД 1914 ДО 1942 ГОДИНА)	317
Исмет КОЧАН	
ТУРСКАТА ИСТОРИОГРАФИЈА ЗА БИТКАТА ЗА ШАРКОЈ. УЧЕСТВОТО НА МАКЕДОНСКИТЕ ДОБРОВОЛЦИ НА ГАЛИПОЛ- СКИОТ ФРОНТ ВО ПРВАТА БАЛКАНСКА ВОЈНА	335
Фехари РАМАДАНИ, Ѓула ЧЕЛИКУ	
СТАВОТ И ДИПЛОМАТИЈАТА НА АВСТРО-УНГАРИЈА КОН АЛБАНСКОТО ПРАШАЊЕ ЗА ВРЕМЕ НА БАЛКАНСКАТА ВОЈНА	351
Вера ЛАЛЧЕВСКА	
РАЗМИСЛУВАЊА ОКОЛУ ИЗВЕШТАЈОТ НА КАРНЕГИЕВАТА КОМИСИЈА ЗА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ И НЕГОВИТЕ АВ- ТОРИ: ПОУКИ ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	373
IV	
Билјана РИСТОВСКА-ЈОСИФОВСКА	
МАКЕДОНИЈА ВО БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ НИЗ ИЛУСТРА- ЦИИТЕ НА РУСКОТО СПИСАНИЕ „ИСКРИ“	385
Лилјана ГУШЕВСКА	
ДОПИСНИКОТ НА ЛОНДОНСКИ <i>ТАЈМС</i> ОД БАЛКАНОТ ЗА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	409
Шенер БИЛЈАЛИ	
СВЕТСКОТО ЈАВНО МИСЛЕЊЕ И БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ – КУМАНОВСКАТА БИТКА ВО СВЕТСКИОТ ПЕЧАТ	419
Драги ЃОРГИЕВ	
МАКЕДОНСКАТА РЕВОЛУЦИОНЕРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ВО ОЧИТЕ НА ДВАЈЦА ОСМАНЛИИ: ШЕМСЕДИН СЕЛЕНИКЛИ И АХМЕД НИЈАЗИ-БЕГ	427
Тодор ЧЕПРЕГАНОВ	
ХРИСТО СИЛЈАНОВ И ПРВАТА БАЛКАНСКА ВОЈНА	439
Марија Емилија КУКУБАЈСКА	
ПРИМЕРИ ЗА ПРИСТРАСНО ИГНОРИРАЊЕ НА МАКЕДОН- СКИОТ ИДЕНТИТЕТ: РОБЕРТ КАПЛАН, <i>БАЛКАНСКИ ДУХОВИ</i>	449

V

Никола МИНОВ

ВЛАСИТЕ И БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	463
-----------------------------------	-----

Силвана СИДОРОВСКА-ЧУПОВСКА

ПОЛИТИЧКИТЕ И ПРОСВЕТНИТЕ ПРИЛИКИ ВО ВЕЛЕС (1912–1913). СПОРЕД НЕКОИ ДОПИСКИ ВО ВЕСНИКОТ „ПРАВО“ (1910–1913) И ВО СПИСАНИЕТО „МАКЕДОНСКИ ГЛАС“ (1913–1914)	479
--	-----

Оливер ЦАЦКОВ

ВОЕНИТЕ, ЕКОНОМСКИТЕ И ПОЛИТИЧКИТЕ ПОСЛЕДИЦИ ОД ПРВАТА БАЛКАНСКА ВОЈНА ВРЗ ЖИВОТОТ НА НАРО- ДОТ ВО ШТИП И ШТИПСКО	487
---	-----

Елена ЈОСИМОВСКА, Верица ЈОСИМОВСКА

СВЕДОШТВА ЗА БРЕГАЛНИЧКАТА ЕПИДЕМИЈА ВО 1913 ГОДИНА	495
--	-----

Марија КОЦЕВА

ОБРАЗОВАНИЕТО ВО ШТИП ВО ВРЕМЕ НА БАЛКАНСКИТЕ ВОЈНИ	511
--	-----

Владимир ЈАНЕВСКИ

КОМИТСКОТО ОРО	519
----------------------	-----

ЛИСТА НА УЧЕСНИЦИ	529
-------------------------	-----